

Skog Alnarp

Utan gallring i full fart

Genom att gödsla den unga granskogen fördubblas tillväxten. Träden är avverkningsklara redan efter 30 - 40 år och effekten är mest märkbar i de norra delarna av landet.

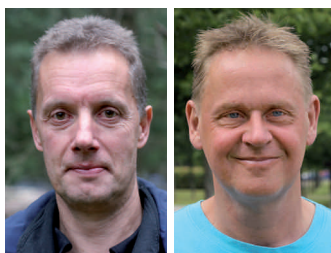
I praktiskt skogsbruk är ungskogsgödsling ovanligt, men flera forskningsresultat pekar på möjligheterna.

– Vi har nyligen mätt in en serie försök över landet som alla är kring 20 år gamla. Resultaten bekräftar att det finns en stor potential att öka produktionen genom att börja tidigt med gödsling, konstaterar professor Urban Nilsson.

Johan Bergh, numera professor vid Linnéuniversitetet, har gjort mycket av det grundläggande forskningsarbetet.

FÖRSÖKEN finns på fem olika lokaler; i Jämtland, Gästrikland, Värmland, Dalarna och Småland. Den som besöker ytorna noterar växtkraften med blotta ögat och mätresultaten bekräftar synintrycket. I de täta, frodiga gröna, gödslade bestånden står 200 - 300 kubikmeter per hektar. I de ogödslade kontrollytorna är volymen 100 - 150 kubikmeter.

– I genomsnitt är det nästan en fördubbling av tillväxten.

Professor Urban Nilsson, SLU Alnarp och Johan Bergh, Linnéuniversitetet i Växjö

Lite förvånande är tillväxten lika hög i de norra lokalerna som i Götaland. Förklaringen är bristen på kväve i marken, vilket är helt avgörande. Möjligen kan tillgången på vatten också ha hämmat försöksytan i Småland, säger Johan Bergh – Allt talar för att de positiva effekterna är desamma även i Norrbotten och Västerbotten, även om de inte ingår i de här försöken.

UTGÅNGSPUNKTEN är en bra föryngring med 1500 väl etablerade granplantor per hektar. Det är alltså gles mellan plantorna, men tanken är att inte gallra skogen. Dels medför gallringar risk för stormskador, vilket man vill undvika med tanke på hur mycket som investeras i beståndet. Dels är en effekt av gödslingen att alla träden blir ganska jämngrova. Det finns alltså knappt några klena träd att gallra bort i det homogena beståndet.

NÄR granarna är ungefär två meter utförs första gödslingen. Den upprepas vart tredje år fram tills att beståndet sluter sig. Oftast blir det fem gödslingar. Därefter är planen gödsla vart femte år för att bibehålla tillväxten.

Varje giva gödsel är 150 kilo kväve per hektar.

Kväve får fart på granarna. Inledningsvis kan det spridas med traktor

– En enkel analys av barren visar om det också behövs fosfor, kalium eller något annat näringsämne. Men genomgående är det bristen på kväve som begränsar tillväxten, konstaterar Johan Bergh.

INLEDNINGSVIS går det att gödsla med en traktor med fläktspridare, men när beståndet tätnar, vid cirka 7 meters höjd, krävs det helikopter. Det är naturligtvis ett praktiskt problem för familjeskogsbruket med relativt små fastigheter. En möjlighet är att flera markägare går ihop och delar på kostnaderna.

– Gödslingen är oftast en lönsam åtgärd. I ett typiskt exempel är ungskogsgödsling lönsamt med tre procents kalkylränta, säger Urban Nilsson. I dagsläget begränsar regelverket gödsling, men det finns möjlighet att få ett undantag från skogsvårdslagen för de skogsägare som vill testa nya metoder.

Möjligheten provas storskaligt av Sveaskog i Asa försöks-park där 1 000 hektar fungerar som en "tillväxtpark", vilken började gödslas år 2010.

RÄTT utförd blir det inga problem med läckage av kväve men man bör undvika gödsling på blöta marker och nära vatten.

När det kommer till avverkning läcker inte gödslade hyggen mer än vanliga hyggen. För att minimera läckaget är den effektivaste metoden att plocka bort riset efter avverkning.

I ungdomsfasen får granarna väldigt breda årsringar, men kvalitetsmässigt duger virket bra till sågning.

– Nya mätningar från försöken, visar att densiteten minskar med cirka 15 procent och årsringarna är 3-5 millimeter, säger Johan Bergh.

Hållfastheten blir något lägre, men marginellt. Det är ungefär som att jämföra virke från en väldigt bördig granmark (G36) med virke från en något mindre bördig mark (G28). Bägge producerar bra sågtimmer.

Däremot blir det ingen trevlig skog för friluftsliv, den blir mörk och väldigt tät.

– Vi talar om en renodlad produktionskog, konstaterar Urban Nilsson.

Kontaktperson

Urban Nilsson, urban.nilsson@slu.se
Johan Bergh, johan.bergh@lnu.se

Redaktör nyhetsbrevet

Pär Fornling: par.fornling@slu.se